

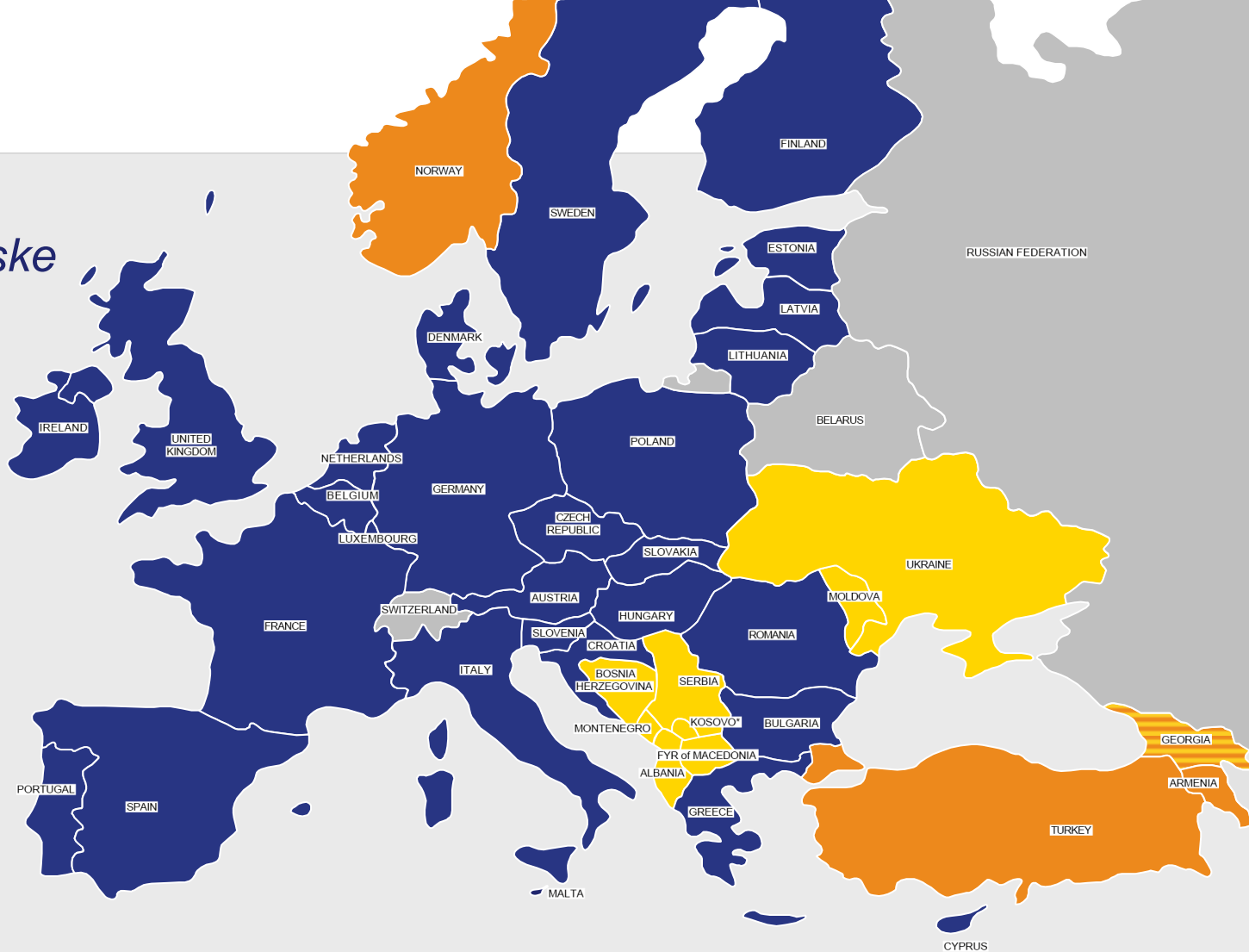

Stanje integracija BiH sa EU na području energetike

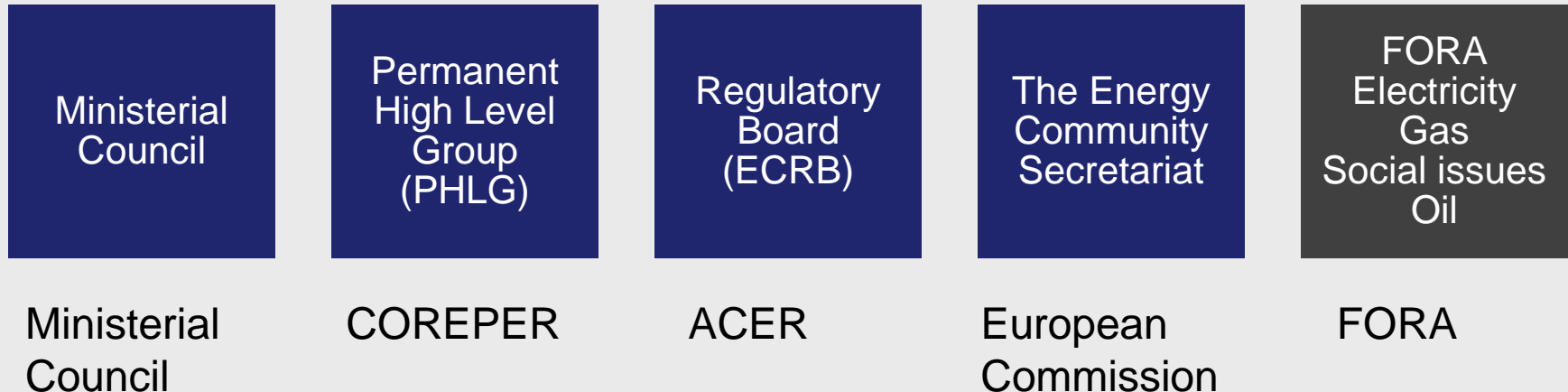
Komisija za vanjske poslove Predstavničkog Doma
Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Sarajevo
26.novembar/studeni 2013

Mapa Energetske zajednice

- Evropska unija
- Ugovorne strane
- Kandidat
- Posmatrači

Institutional setting

Strane	Doprinos u %	Budžet 2014. Doprinos u EUR	Budžet 2015. Doprinos u EUR
Evropska unija	94.95%	3,274,500.06	3,339,989.87
Albanija	0.09%	3,090.87	3,152.68
Bosna i Hercegovina	0.22%	7,494.62	7,644.52
Makedonija	0.10%	3,542.58	3,613.44
Moldavija	0.09%	2,937.83	2,996.59
Crna Gora	0.04%	1,319.58	1,345.97
Srbija	0.52%	17,919.61	18,278.00
Ukrajina	3.81%	131,228.55	133,853.12
Kosovo*	0.08%	2,765.48	2,820.79
	100%	3,448,810.00	3,517,786.00

1. **Privući investicije u proizvodnju električne energije i mreže** da bi se obezbedilo stabilno i stalno energetska snabdevanje koje je ključno za ekonomski razvoj i socijalnu stabilnost;
2. **Uspostaviti integrisano tržište energetike** time što će se omogućiti prekogranična trgovina energijom i integracija sa tržištem EU;
3. **Jačanje sigurnosti snabdevanja;**
4. **Unapređenje životne sredine** u pogledu energetske snabdevanja u regionu;
5. **Jačanje konkurencije na regionalnom nivou** i korišćenje ekonomije obima.
6. Pravna **bezbednost** ulagača-rešavanja sporova

Pravne tekovine Energetske zajednice i oblasti rada

Gas

Electricity

Infrastructure

Renewable energy

Environment

Competition

Oil

Social

Statistics

Energy Efficiency

- ▶ **Gas** (Treći paket) (3 direktive, 2 uredbe)
- ▶ **Električna energija** (Treći paket) (2 direktive, 3 uredbe)
- ▶ **Životna sredina** (4 direktive)
- ▶ **Konkurencija** (neke odredbe Ugovora)
- ▶ **Obnovljivi izvori energije** (direktiva o OIE)
- ▶ **Energetska efikasnost** (3 direktive, 5 uredbi)
- ▶ **Antimonopol i državna pomoć** (neke odredbe Ugovora)
- ▶ **Statistika** (1 direktiva, 1 uredba)
- ▶ **Nafta** (1 direktiva)

Najvažniji propisi na kojima se radi

Energetska statistika – do 31. decembra 2013.

Direktiva 2009/28 o obnovljivim izvorima energije – do 1. januara 2014.

Treći paket o struji / gasu – do 1. januara 2015.

+ pravila koja nedostaju u “Drugom paketu” za koje je rok bio 1. januar 2012.

Direktiva o velikim ložištima – do 31. decembra 2017.

Direktiva o sumporu u gorivu rok je bio 31. decembar 2011!!

Energetska efikasnost rok je bio 31. decembar 2012!!

Rezerve nafte – do 1. januara 2023.

- **Ovlašćenje –**

RS – nema zakonskih odredbi za davanje ponuda za nove kapacitete;

FBiH – Zakon o električnoj energiji je OK, ali podzakonskih akata još nema,

Brčko distrikt - nema pravila

- **Razdvajanje delatnosti**

Prijenosni sustav je razdvojen (NOS i Elektroprenos), ali Elektroprenos već pet godina ne funkcioniše uredno zbog blokada entiteta;

FBiH-novi zakon o električnoj energiji ne predviđa pravno razdvajanje distributera i proizvođača: EP BiH i EP HZHB još uvijek su vertikalno organizirana preduzeća;

RS-proizvodnja i snabdijevanje su razdvojeni, a distribucija još ne. 5 distribucijskih i snabdevačkih podružnica EP RS još nije pravno razdvojenih. Programa usklađivanja nema.

Komunala Brčko obavlja i distribucijske i snabdevačke funkcije. Programa usklađivanja nema.

- **Pristup treće strane** – u zakonu na državnom nivou nije potpuno u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice. Nema zakonskih odredbi o izuzecima. Transparentnost prihoda Elektroprenosa od kongestija još nije osigurana; Pristup treće strane na nivou distribucije je osiguran u oba entiteta i u Brčko distriktu.
- **Kvalifikovanost** (mogućnost samostalnog izbora dobavljača)– OK za kompanije, još ne za domaćinstva u oba entiteta i u Brčko distriktu – ali niko izuzev Aluminija Mostar još nije promenio dobavljača;
- **Otvaranje tržišta** – reguliranje cijena za potrošače (u federaciji i cijena proizvodnje) sa strane FERC, RERS and SERC je opšteprisutno do 2015 i krije se pod kaputom javnog interesa bez analize konkretnih troškova– nije u skladu sa Direktivom 2003/54/EC;
- **Raspodela prekograničnih kapaciteta** – aukcije su omogućene na svim granicama, ali nisu koordinirane sa susjedima (nije u skladu sa Congestion Management Guidelines). Raspodjela prihoda Elektroprenosa nije u skladu s Uredbom (EC) 1228/2003
- **Balansiranje** – regulativa je u glavnom u skladu z Direktivom, ali je djelatnost preregulirana i onemogućava razvoj balansnog tržišta;

Zaključci izveštaja o sprovođenju – Električna energija(3)

- **Transparentnost** – DERK bi morao biti aktivniji u monitoringu operatera prijenosnog sistema. Potrošači ne dobivaju informacija o izvoru električne energije, o uticajima na okoliš, o uslovima ponude i o pravima prelaska drugome dobavljaču;
- **Zaštita potrošača** – na državnom nivou nije definisana, u entitetima u glavnom u skladu z Direktivom;

Zaključci Izveštaja o sprovođenju – Električna energija (4)

- Prioriteti:
  - Kraj blokade Elektroprenosa;
  - Usvajanje Trećeg energetskeg paketa;
  - Organizacija veleprodajnog tržišta električne energije na nivou države;
  - Organizacija tržišta balansne energije i berze električne energije (day-ahead);
  - Deregulacija proizvođača i odražajnost troškova u cijenama

- **Kriterijumi za ovlašćenje** – U RS OK, u FBiH kriterijumi nisu poznati unaprijed, što nije u skladu s Direktivom 2003/55/EC;
- **Razdvajanje delatnosti** – zakonski da, u praksi niti pravno niti funkcionalno (BH Gas, Gas Promet i Sarajevo-gas a.d. Istočno Sarajevo);
- **Pristup treće strane** – u RS regulator ovlašćen za tarifiranje, ali su objavljene samo tarife za pristup distribucijskim gasovodima. U FBiH nema regulatora, pa ministarstvo odlučuje o svakom slučaju posebno – ozbiljno kršenje Direktive 2003/55/EC i Uredbe (EC) 1775/2005. U praksi je nerazdvojena cijena za prijenos i snabdevanje određena odlukom federalnog ministarstva za BH Gas, a kantonalnih ministarstava za distribuciju;
- **Otvaranje tržišta, kvalifikovanost, promena snabdevača** – U RS zakonski OK, ali još nema pravila za promjenu dobavljača. U FBiH potpuno neskladna z Direktivom;
- **Pristup treće strane uslugama, mehanizmi raspodele kapaciteta, postupak upravljanja kongestijom i pravila o balansiranju** – U RS u glavnom preuzeta Uredba (EC) 1775/2005). U FBiH sasvim ništa;
- **Sigurnost snabdevanja** – Dir 2004/67 još nije transponovana u cjelini u RS (ne postoje standardi minimalnog snabdevanja i prekida snabdevanja), ni u FBiH (nema liste mjera i odgovornosti u slučaju prekida snabdevanja, ne postoje standardi minimalnog snabdevanja i prekida snabdevanja itd) ;

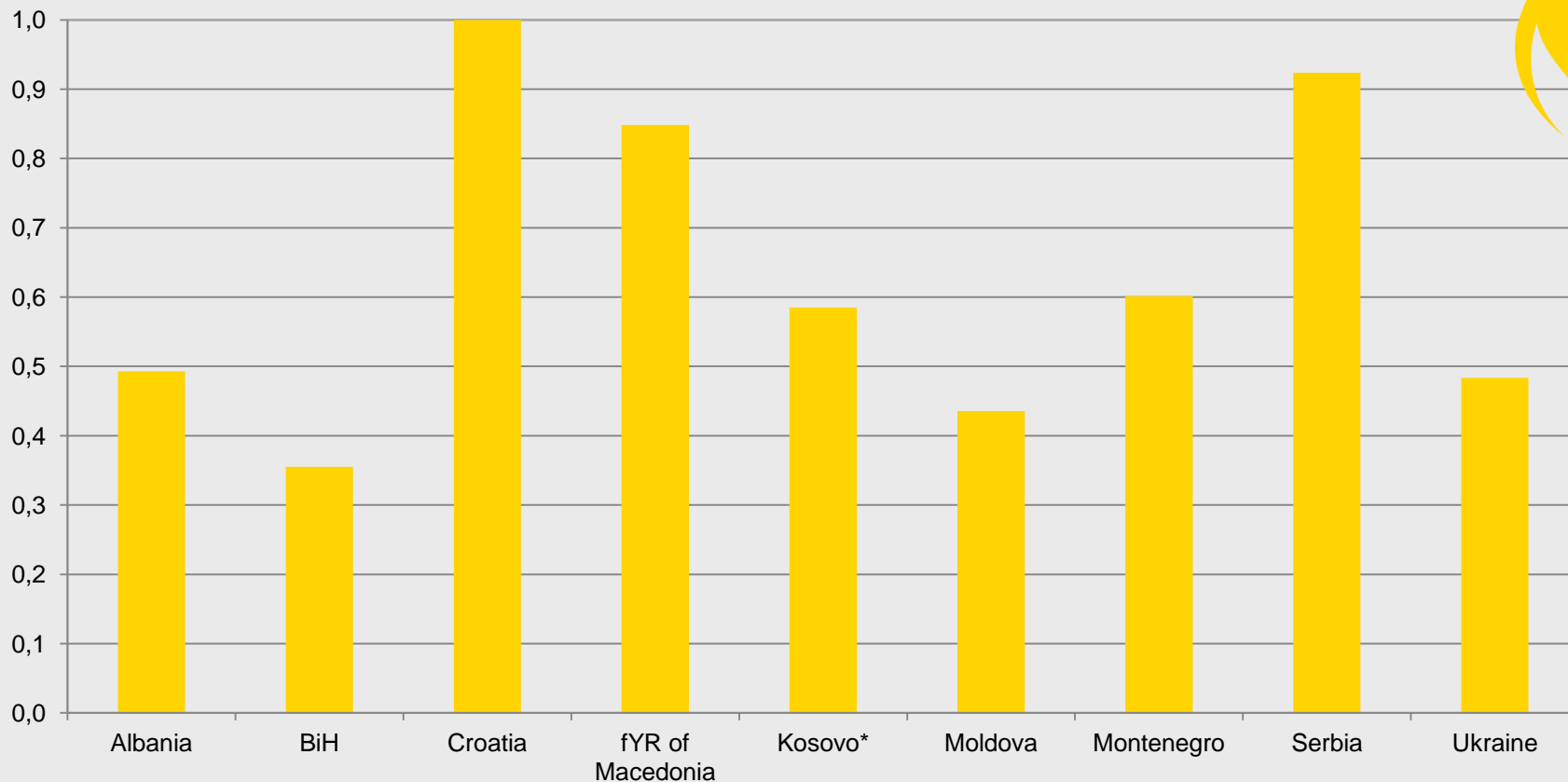
Prioriteti:

•Poštivanje odluke ministarskog vijeća:

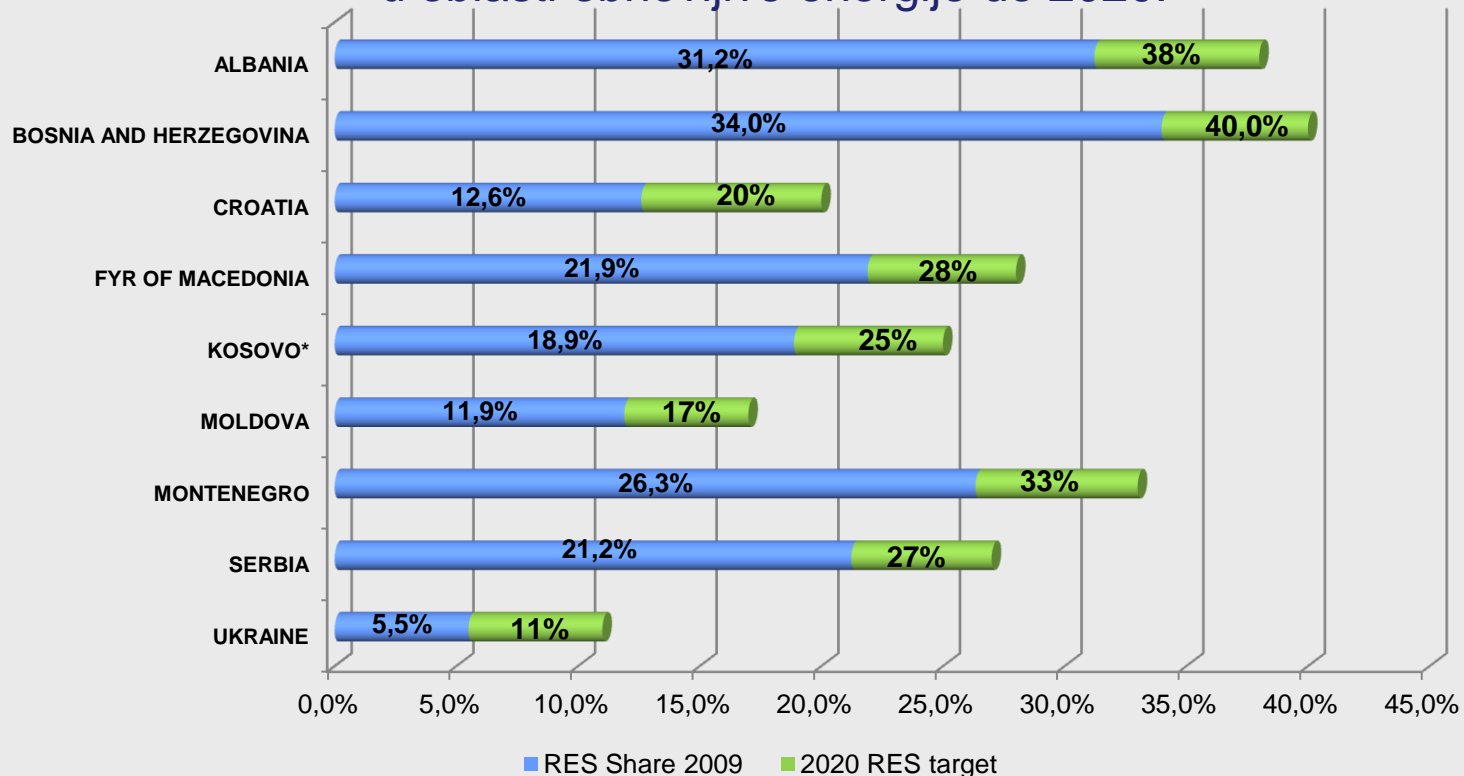
The Ministerial Council declared the existence of a breach by Bosnia and Herzegovina of its obligations in the gas sector. The Ministerial Council called upon Bosnia and Herzegovina to rectify its breach by adopting a relevant legislation by June 2014. The Law should be compliant with Directive 2003/55/EC and Regulation (EC) 715/2009. The Ministerial Council will consider the failure to do so as a serious and persistent breach within the meaning of Article 92 of the Treaty and, in such a case, invited the Secretariat to launch the required proceedings.;

•Treći energetska paket

Transponovanje pravnih tekovina u oblasti gasa

Napredak u ispunjavanju obavezujućih nacionalnih ciljeva u oblasti obnovljive energije do 2020.

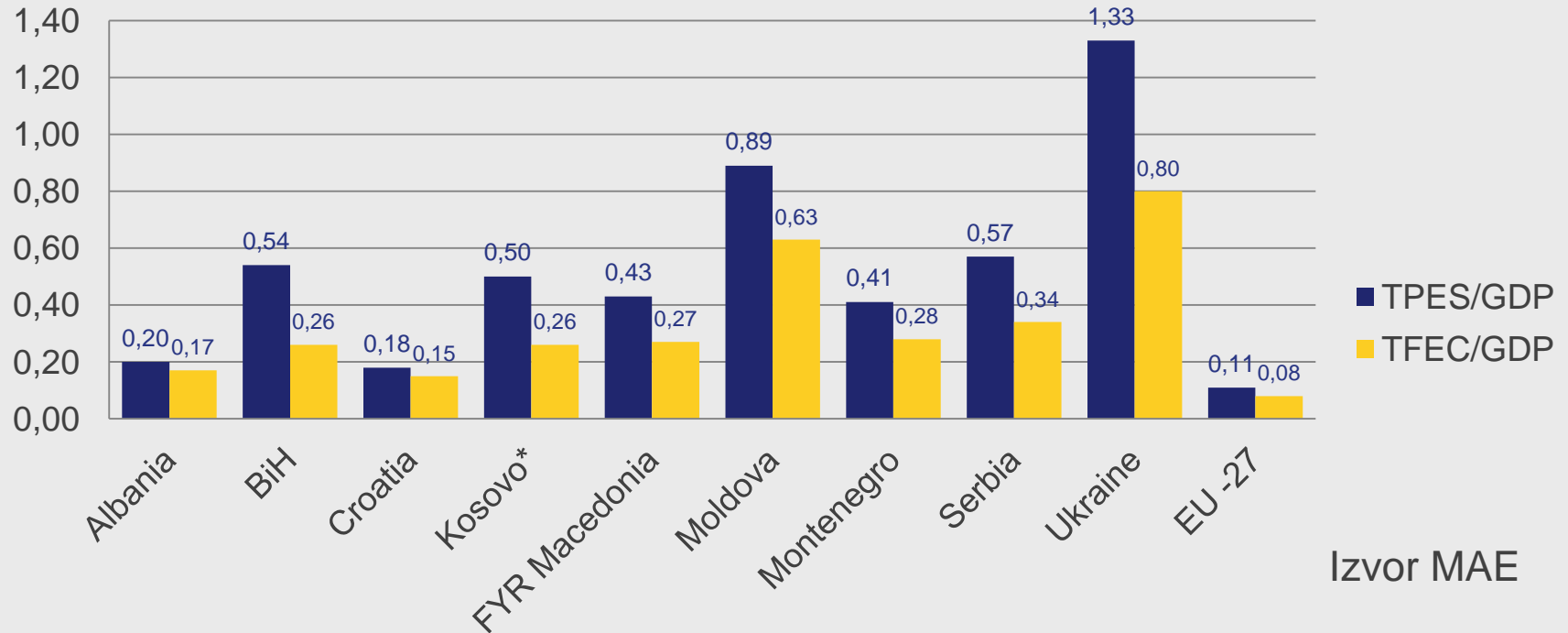

Zakona o OIE donešena u oba entiteta u 2013 – većina odredbi Direktive prenešeno ali:

- **Podneti NAPOIE BiH – nema regulative na državnom nivou;**
- **Sistem certificiranja mora biti organizovan na državnom nivou**
- **Kriteriji održivosti i shema certificiranja za tekuća biogoriva nisu usvojeni;**

Energetski indikatori

Intenzitet energije u 2011. (toe u 1000 USD – 2005.)

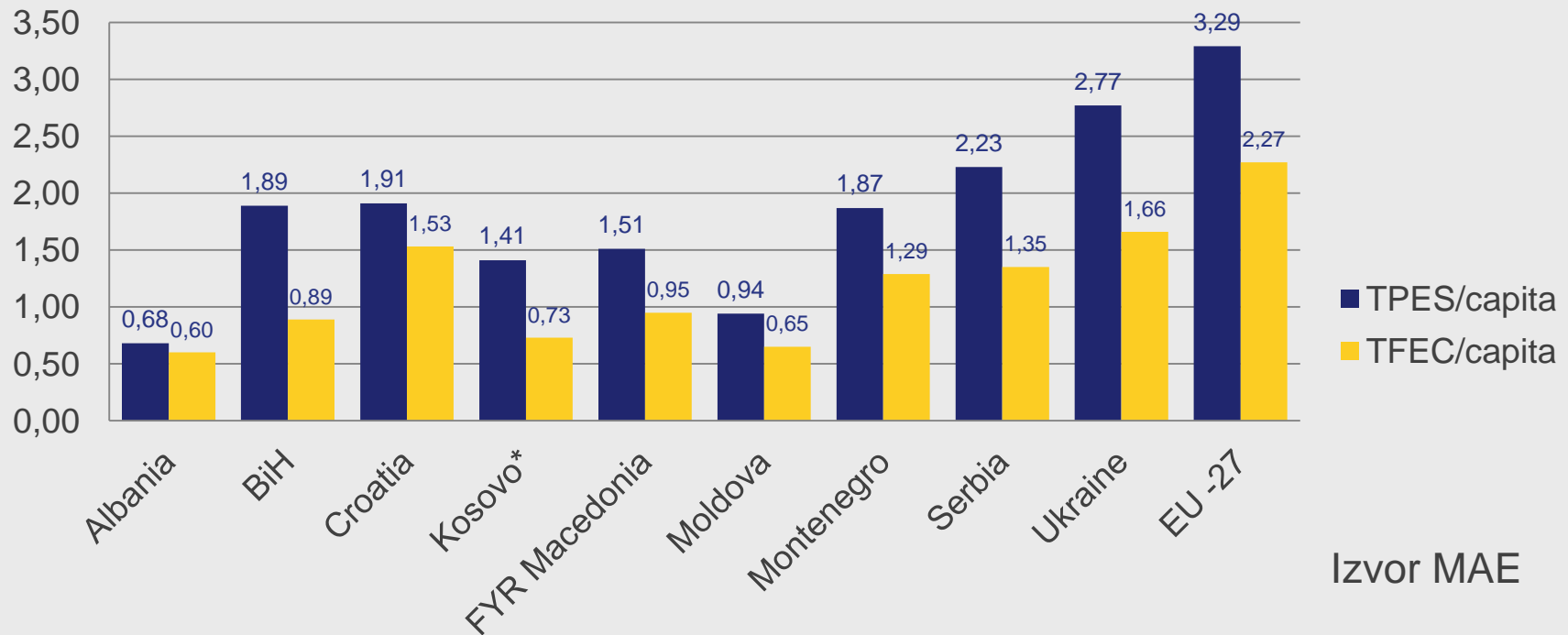

Izvor MAE

*Ova oznaka ne prejudicira status Kosova i u skladu je sa Rezolucijom 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti.

Energetski indikatori

Energetska potrošnja po glavi stanovnika (toe po glavi stanovnika)

Izvor MAE

*Ova oznaka ne prejudicira status Kosova i u skladu je sa Rezolucijom 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti.

Odluke Saveta ministara

(Dec 2009./Sep 2010./Okt 2011.):

✓ **DIREKTIVA 2006/32/EZ O ENERGETSKOJ EFIKASNOSTI U KRAJNJOJ POTROŠNJI I ENERGETSKIM USLUGAMA (ESD)**

✓ **DIREKTIVA 2010/31/EU O ENERGETSKOJ EFIKASNOSTI ZGRADA (EPBD) – PREINAČENA DIREKTIVA od 2002/91/EZ**

✓ **DIREKTIVA 2010/30/EU O OZNAČAVANJU PROIZVODA U VEZI SA ENERGIJOM (PREINAČENA DIREKTIVA od 92/75/EEZ) I IMPLEMENTIRAJUĆE DIREKTIVE/DELEGIRANI AKTI (ELD)**

➔ **U PRIPREMI:** usvajanje Direktive EU 2012/27/EU o energetskej efikasnosti, na ZB (Preporuka SM iz 2013, Studija o oceni 2013/2014, odluka SM u 2014.)

TRANSPONOVANJE ESD

	ALB	BiH	HR	KOS*	MLD	MKD	CG	SRB	UKR
OPŠTE ODREDBE ZAKONA O EE/ENERGETICI	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Yellow
ZAKON O NABAVKAMA	Red	Red	Green	Green	Yellow	Green	Green	Yellow	Red
SMERNICE O NABAVCI EE	Red	Red	Yellow	Yellow	Red	Green	Yellow	Yellow	Red
1. NAPEE (2010.) I DODELJENA NADLEŽNOST	Green	Yellow	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Yellow
2. NAPEE (2013.)	Red	Red	Green	Yellow	NA	Yellow	Yellow	Yellow	NA
UREDBA O ENERGETSKOJ REVIZIJI	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Yellow	Green	Yellow	Yellow
KVALIFIKACIJA/AKREDITACIJA/SERTIFIKACIJA	Red	Yellow	Green	Yellow	Green	Yellow	Yellow	Red	Yellow
INOVATIVNI FINANSIJSKI INSTRUMENTI (ESCOs)	Red	Red	Green	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Green
MODEL UGOVORI ZA FINANSIJSKE INSTRUMENTE	Red	Red	Yellow	Red	Yellow	Green	Yellow	Yellow	Yellow

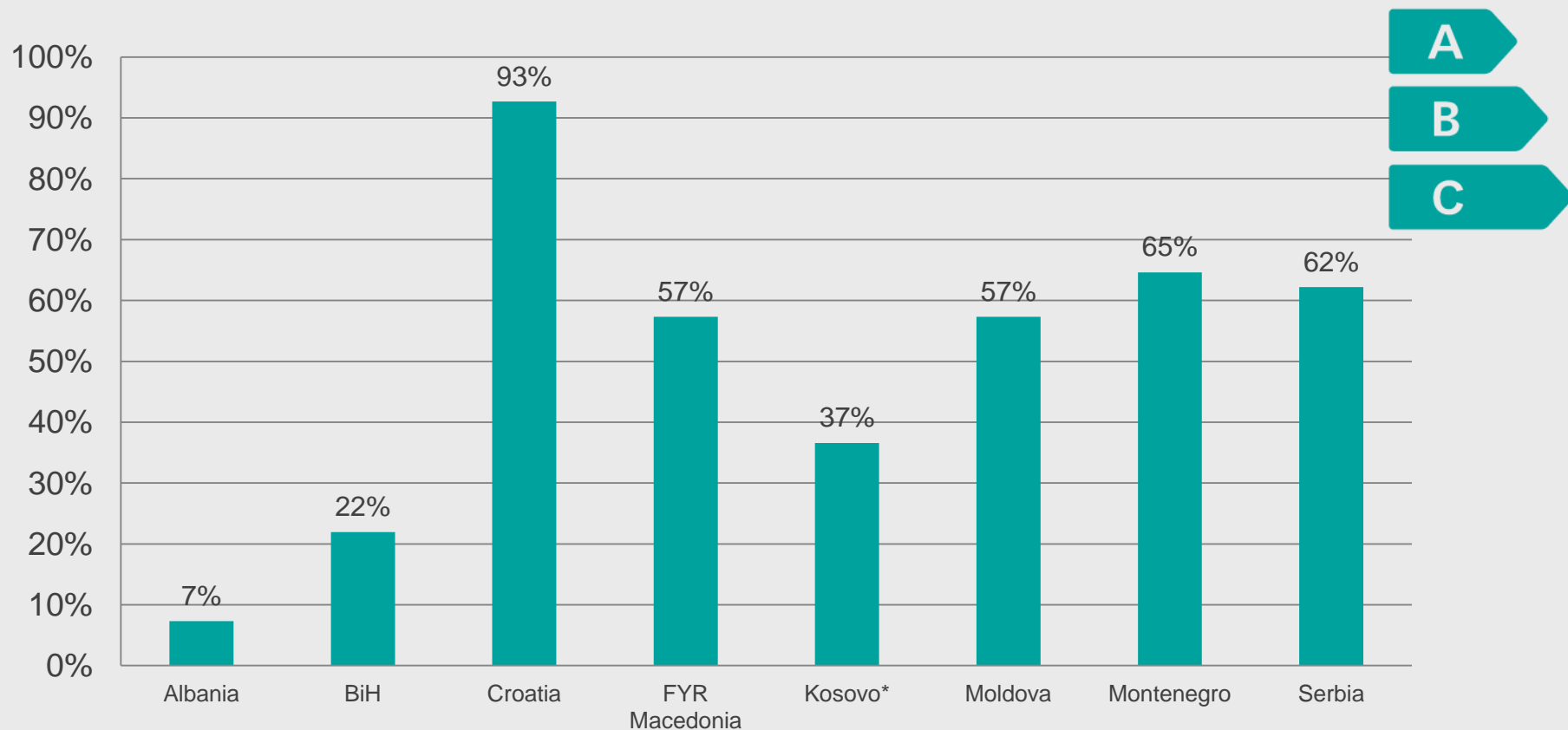
TRANSPONOVANJE EPBD

	ALB	BiH		HR	KOS*	MLD	MKD	CG	SRB	UKR
		FBIH	RS							
OPŠTE ODREDBE U ZAKONU O EE/ IZGRADNJI	Yellow	Green	Green	Green	Yellow	Yellow	Green	Green	Green	Yellow
NACIONALNA METODOLOGIJA IZRAČUNAVANJA	Red	Green	Yellow	Green	Red	Yellow	Yellow	Green	Green	Yellow
CEN STANDARDI	Red	Yellow	Yellow	Green	Red	Green	Yellow	Green	Green	Yellow
USPOSTAVLJANJE MINIMALNIH ZAHTEVA EP	Red	Green	Yellow	Green	Red	Yellow	Yellow	Green	Green	Yellow
PONOVNA IZRAČUNAVANJA OPTIMALNIH TROŠKOVA*	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Red	Yellow	Red	Yellow	Red	Red
SERTIFIKACIJA ZGRADA	Red	Green	Yellow	Green	Red	Yellow	Yellow	Green	Green	Yellow
INSPEKCIJA SISTEMA GREJANJA I KLIMATIZACIJE	Red	Yellow	Yellow	Green	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Yellow	Red
SISTEM NEZAVISNE KONTROLE I REGISTRA	Red	Yellow	Yellow	Green	Yellow	Yellow	Yellow	Red	Yellow	Red

Transponovanje pravnih tekovina u oblasti energetske efikasnosti

- RS je donijela Zakon o energetskej efikasnosti. FBiH je na dobrom putu, da ga donese uskoro. U Brčko Distriktu ne dešava se ništa. Nema ni 1. NEPEE za BiH. Zbog nepotpunog preuzimanja u zakon i zbog nepotpunih izvršnih propisa BiH regulativa nije u skladu s Direktivom 2006/32/EC o energetskej efikasnosti u krajnjoj potrošnji i energetskej uslugama;
- Direktiva o označavanju proizvoda u vezi sa energijom 2010/30/EC nije preuzeta.
- Direktiva o energetskej svojstvima zgrada 2010/31/EC u glavnom je prenešena u RS i FBiH, a u Distriktu Brčko nije.
- Potrebno je osnivati tijelo za monitoring energetske efikasnosti na nivou države.
- Sekretarijat Energetske zajednice će započeti postupak zbog kršenja obaveza.

Zaključci Izveštaja o sprovođenju – Životna sredina

- Direktiva 85/337/EEC o procjeni uticaja na okoliš - transponovana u oba entiteta i u Brčko distriktu, ali prava implementacija još fali;
- Direktiva o sumporu u gorivu – nije poštovana i čak se različito tretira domaće i gorivo iz uvoza (započet postupak zbog kršenja obaveza);
- Ostali akti u oblasti životne sredine
  - Direktiva o divljim pticama
  - Direktiva o velikim postrojenjima za sagorevanje/ *IED* – najveći izazov za BiH

The background is a dark blue globe with a grid of latitude and longitude lines. Overlaid on the globe are numerous glowing blue lines and circular patterns, representing a network or energy grid. The lines are bright and have a slight motion blur effect.

Hvala na pažnji!

www.energy-community.org